

บทที่ 4

ผลของนโยบายการต่างประเทศต่อการค้าสินค้าทางการเกษตรประเภท ไก่สดแช่แข็งระหว่างประเทศ

จากการวิเคราะห์เงื่อนไขของเศรษฐกิจโลกที่ส่งผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศ ในอุตสาหกรรมการเกษตรของประเทศไทย โดยปัจจัยเงื่อนไขประการสำคัญที่สุดในปัจจุบันที่ส่ง ผลต่อการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมเกษตร ประเภทไก่สดแช่แข็ง ก็คือ กระแส การเปิดเสรีทางการค้า ซึ่งเป็นทั้งโอกาส และข้อจำกัดต่อประเทศไทยในการดำเนินการทางด้าน เศรษฐกิจระหว่างประเทศ นอกจากนั้น มาตรการการกีดกันทางการค้าในรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะ เงื่อนไขที่อ้างสภาพสังคม การเมือง การบริหารจัดการ คุณภาพของสินค้าและบริการ หรือสิทธิมนุษย ชนในการกีดกันทางการค้า หรือเป็นเงื่อนไขในการทำความตกลงทางการค้า

เงื่อนไขต่าง ๆ เหล่านี้ จัดได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากต่อการวางมาตรการหรือนโยบายด้านการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เพื่อที่จะได้รักษาผลประโยชน์ของ ประเทศได้อย่างเต็มที่ รัฐบาลที่ทำหน้าที่บริหารประเทศจะต้องวางนโยบายในการใช้ดำเนินการต่อ สถานการณ์การค้าสินค้าทางการเกษตรประเภทเนื้อไก่สดแช่แข็งระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยต้องเตรียมนโยบายการค้าเสรี เพื่อที่จะได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่ ได้ทำการตกลงไว้ในเวทีการค้าโลก โดยนางสาวชุติมา บุญประภัศร รองอธิบดีกรมเศรษฐกิจ การพาณิชย์ (2544) ได้ให้ความหมายของนโยบายการค้าเสรี ว่าหมายถึง

การที่รัฐบาลแต่ละประเทศกำหนดนโยบายทางพาณิชย์ให้การค้าขายเป็นไปโดยเสรี ขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาด โดยรัฐบาลเข้าไปแทรกแซงน้อยที่สุด รวมทั้งการค้าระหว่าง ประเทศก็เปิดโอกาสให้มีการค้าขายระหว่างกันโดยไม่มีอุปสรรคที่พรมแดน ยกเว้น ในกรณี ที่จำเป็น เช่น เพื่อป้องกันชีวิต สุขภาพอนามัยของมนุษย์ พืช สัตว์ หรือเพื่อปกป้องศีลธรรม วัฒนธรรม หรือความมั่นคงของประเทศ เป็นต้น

บทนี้ จะเป็นการวิเคราะห์ถึงผลของกระแสการเปลี่ยนแปลงและเงื่อนไขต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศที่เป็นผลต่อกระบวนการนโยบายต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงนโยบายต่างประเทศไทยว่าจะส่งผลอย่างไรต่อการค้าระหว่างประเทศของไทย โดยนโยบายการต่างประเทศนั้น สามารถที่จะนำมาวิเคราะห์ในรูปของกระบวนการทางนโยบายในการวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ และกระบวนการที่จะมีผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศในปัจจุบัน

นโยบายของรัฐบาล

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีที่ได้แถลงต่อรัฐสภาในวันจันทร์ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 มีนโยบายที่เกี่ยวกับการต่างประเทศใน 2 หัวข้อ คือ ในหัวข้อที่ 13 ว่าด้วยนโยบายด้านการต่างประเทศ และในหัวข้อที่ 4.3 ว่าด้วยนโยบายด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยมีรายละเอียดของนโยบายที่ปรากฏในคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี ดังนี้

นโยบายด้านการต่างประเทศ

(1) มุ่งดำเนินนโยบายการต่างประเทศโดยเน้นการทูตเชิงรุกด้านเศรษฐกิจ ประกอบกับการทูตในด้านต่าง ๆ เพื่อฟื้นฟูและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศในทุกด้าน

(2) ยึดหลักการดำเนินงานด้านความมั่นคง การพัฒนา และการสร้างสันติภาพระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมภายใต้กรอบแห่งสหประชาชาติและองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิก

(3) เพิ่มบทบาทเชิงรุกในสังคมระหว่างประเทศ โดยริเริ่มการขยายความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียนไปยังภูมิภาคเอเชียตะวันออก เอเชียใต้ และภูมิภาคอื่น ๆ ให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น รวมทั้งจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำรงสันติภาพและระงับความขัดแย้งระหว่างประเทศในภูมิภาค

(4) ส่งเสริม รักษา และคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งของภาคเอกชนไทยแรงงานไทย และคนไทยในต่างประเทศ

(5) พื้นฟูและกระชับความสัมพันธ์และความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ กับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาคเอเชียอย่างเร่งด่วน ด้วยการสานต่อหรือริเริ่ม ความสัมพันธ์และความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในทุกด้าน ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อนำมา ซึ่งความเข้าใจอันดีระหว่างกันในการแก้ไขปัญหาและการแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกันอย่าง สร้างสรรค์ จริงใจ และโดยสันติวิธี

ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

(1) สนับสนุนการค้าเสรีในการค้าระหว่างประเทศ โดยคำนึงถึงระดับความพร้อมและ ผลประโยชน์ของประเทศและผู้ประกอบการภายในประเทศ รวมทั้งผลักดันการแก้ไขปรับปรุง กฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อภาคเอกชนไทยในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ

(2) เน้นบทบาทเชิงรุกในเวทีการค้าและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ รวมทั้งผลักดันให้ เกิดการเจรจาในเวทีระหว่างประเทศ ซึ่งวางอยู่บนพื้นฐานของความเป็นธรรมและคำนึงถึงผล ประโยชน์ และข้อจำกัดของประเทศกำลังพัฒนา

(3) สนับสนุนและผลักดันนโยบายการค้าเสรีของเขตการค้าเสรีอาเซียน รวมทั้ง ส่งเสริมการค้า การลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน และการค้าชายแดน และการพัฒนาไปสู่ฐานการ ผลิตสินค้าหรือการให้บริการร่วมกันในภูมิภาค

(4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ด้านการค้าและการลงทุน และวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎข้อบังคับทางการค้าและการ ลงทุนระหว่างประเทศ เพื่อประโยชน์ต่อการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์ของนโยบาย ต่างประเทศ รวมทั้งการเจรจาการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ

โดยสรุป นโยบายของรัฐบาลปัจจุบันในประเด็นนโยบายด้านการต่างประเทศและ นโยบายด้านการเศรษฐกิจระหว่างประเทศนั้น เป็นแนวนโยบายที่สนับสนุนแนวความคิดเศรษฐกิจ เสรีนิยม และการสนับสนุนต่อการเปิดเสรีทางการค้า โดยให้ความสำคัญกับการปกป้องเศรษฐกิจ ภายในที่ไม่ขัดแย้งกับกติกา หรือ เงื่อนไขของเศรษฐกิจโลกที่ได้มีการตกลงไว้ ดังนั้น จึงอาจกล่าว ได้ว่า นโยบายด้านการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศของรัฐบาลปัจจุบันนั้น รัฐบาลได้ ให้ความสำคัญกับอิทธิพลจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศในฐานะสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อ การกำหนดนโยบายของรัฐบาล

เมื่อนำนโยบายของรัฐบาลปัจจุบันมาวิเคราะห์ตามตัวอักษร จะพบว่า นโยบายด้านการต่างประเทศของรัฐบาลปัจจุบันเป็นนโยบายกว้าง ๆ ไม่ได้เฉพาะเจาะจงลงไปว่า นโยบายด้านการต่างประเทศจะยึดถืออุดมการณ์ใดเป็นหลัก เพียงแต่เน้นความมีสันติภาพ และการปฏิบัติตามกติกากการค้าเสรี โดยเมื่อวิเคราะห์ในแต่ละข้อย่อยของข้อ 13 ว่าด้วยนโยบายด้านการต่างประเทศนั้น โดยเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ของรัฐตามที่โคริน เฟื่องเกษม (2543: 2-3) ได้แบ่งไว้ นั้น พบว่า

นโยบายข้อ 13 (1) มุ่งดำเนินนโยบายการต่างประเทศโดยเน้นการทูตเชิงรุกด้านเศรษฐกิจ ประกอบกับการทูตในด้านต่าง ๆ เพื่อฟื้นฟูและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศในทุกด้าน

นโยบายข้อนี้เป็นนโยบายที่เน้นความสำคัญของเป้าหมายการเสริมสร้างความกินดีอยู่ดีของส่วนรวม (national well-being) ซึ่งเป็นเป้าหมายระดับกลางตามการแบ่งของโคริน เฟื่องเกษม (2543: 3) โดยนโยบายข้อนี้เป็นนโยบายในภาพกว้างที่จะเน้นให้ความสำคัญกับการทูตเชิงรุก และ ความสำคัญของเศรษฐกิจ

นโยบายข้อ 13 (2) ยึดหลักการดำเนินงานด้านความมั่นคง การพัฒนา และการสร้างสันติภาพระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมภายใต้กรอบแห่งสหประชาชาติและองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิก

นโยบายข้อนี้เป็นนโยบายที่เน้นความสำคัญของเป้าหมายการส่งเสริมสันติภาพและความสงบเรียบร้อยภายในภูมิภาคและในโลก (regional and world peace order) ซึ่งเป็นเป้าหมายระยะยาว (long-range goal) ซึ่งย่อมส่งผลถึงเป้าหมายการรักษาให้ประเทศอยู่รอดเป็นเอกราช (selfpreservation) และเป้าหมายการปกป้องคุ้มครองความมั่นคงแห่งชาติ (national security) ซึ่งเป็นคุณค่าและผลประโยชน์หลักของชาติ (core values and interest) โดยนโยบายข้อนี้เป็นนโยบายที่เน้นความสำคัญของความมั่นคงของประเทศ ซึ่งในอดีตนั้นมีความสำคัญเป็นลำดับสูง อันเป็นผลจากสถานการณ์ความไม่มั่นคงหรือภัยคุกคามต่อสันติภาพของประเทศในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งถึงแม้ว่าในปัจจุบัน ความไม่มั่นคงทางด้านนี้จะลดน้อยลงแล้วก็ตาม แต่นโยบายการต่างประเทศก็ยังคงจำเป็นที่จะต้องเน้นให้ความสำคัญของการรักษาเอกราชและความมั่นคงของชาติ จนกว่ารัฐหรือชาติได้หมดความสำคัญในฐานะเอกลักษณ์ของมนุษย์ในโลกนี้ไป

นโยบายข้อ 13 (3) เพิ่มบทบาทเชิงรุกในสังคมระหว่างประเทศ โดยริเริ่มการขยายความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียนไปยังภูมิภาคเอเชียตะวันออก

ออก เอเชียใต้ และภูมิภาคอื่น ๆ ให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น รวมทั้งจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำรงสันติภาพและระงับความขัดแย้งระหว่างประเทศในภูมิภาค

นโยบายข้อนี้เป็นนโยบายที่ยังคงเน้นความสำคัญของเป้าหมายการส่งเสริมสันติภาพและความสงบเรียบร้อยภายในภูมิภาคและในโลก ซึ่งเป็นเป้าหมายระยะยาว ซึ่งรวมถึงเป้าหมายการรักษาให้ประเทศอยู่รอดเป็นเอกราช และเป้าหมายการปกป้องคุ้มครองความมั่นคงแห่งชาติที่เป็นคุณค่าและผลประโยชน์หลักของชาติ ในขณะที่เดียวกันการสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศก็ย่อมส่งผลต่อความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจเช่นกัน

นโยบายข้อ 13 (4) ส่งเสริม รักษา และคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งของภาคเอกชนไทยแรงงานไทย และคนไทยในต่างประเทศ

หากพิจารณาคำว่า “สิทธิและผลประโยชน์” ในแง่ของผลประโยชน์ของบุคคล กลุ่มบุคคล นโยบายข้อนี้จะเป็นนโยบายที่เน้นความสำคัญของการรักษาสิทธิของพลเมืองของรัฐ ซึ่งเป็นเรื่องของปัจเจกชนที่รัฐต้องให้ความคุ้มครอง ในขณะที่สิทธิผลประโยชน์ของชาตินั้นจะเป็นนโยบายที่ให้ความสำคัญกับเป้าหมายหลายเป้าหมายรวมกัน ตั้งแต่ การรักษาให้ประเทศอยู่รอดเป็นเอกราช การปกป้องคุ้มครองความมั่นคงของชาติ การเสริมสร้างความกินดีอยู่ดีของส่วนรวม การรักษาและเพิ่มพูนเกียรติภูมิของชาติ (national prestige) การรักษาและขยายอำนาจของชาติ (national power) การปกป้องและเผยแพร่อุดมการณ์ของชาติ (national ideology) ตลอดจนการส่งเสริมสันติภาพและความสงบเรียบร้อยภายในภูมิภาคและในโลก

นโยบายข้อ 13 (5) พัฒนาและกระชับความสัมพันธ์และความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาคเอเชียอย่างเร่งด่วน ด้วยการสานต่อหรือริเริ่มความสัมพันธ์และความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในทุกด้าน ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อนำมาซึ่งความเข้าใจอันดีระหว่างกันในการแก้ไขปัญหาและการแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ จริงใจ และโดยสันติวิธี

เช่นเดียวกับนโยบายข้อ 13 (3) ที่ยังคงเน้นความสำคัญของเป้าหมายการส่งเสริมสันติภาพและความสงบเรียบร้อยภายในภูมิภาคและในโลก ซึ่งเป็นเป้าหมายระยะยาว ซึ่งรวมถึงเป้าหมายการรักษาให้ประเทศอยู่รอดเป็นเอกราช และเป้าหมายการปกป้องคุ้มครองความมั่นคงแห่งชาติ ที่เป็นคุณค่าและผลประโยชน์หลักของชาติ ในขณะที่เดียวกันการสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศก็ย่อมส่งผลต่อความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจ

สำหรับนโยบายว่าด้วยเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ซึ่งปรากฏในข้อ 4.3 นั้น เมื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับวิธีการเดียวกันนั้น พบว่า

นโยบายข้อ 4.3 (1) สนับสนุนการค้าเสรีในการค้าระหว่างประเทศ โดยคำนึงถึงระดับความพร้อมและผลประโยชน์ของประเทศและผู้ประกอบการภายในประเทศ รวมทั้งผลักดันการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อภาคเอกชนไทยในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ

นโยบายข้อนี้เป็นนโยบายที่เน้นความสำคัญของเป้าหมายการเสริมสร้างความกินดีอยู่ดีของส่วนรวม ซึ่งนโยบายข้อนี้ยังคงเป็นนโยบายในภาพกว้างในเรื่องเศรษฐกิจระหว่างประเทศด้านการเปิดเสรีทางการค้า โดยมุ่งรักษาผลประโยชน์ของประเทศเป็นสำคัญ

นโยบายข้อ 4.3 (2) เน้นบทบาทเชิงรุกในเวทีการค้าและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ รวมทั้งผลักดันให้เกิดการเจรจาในเวทีระหว่างประเทศ ซึ่งวางอยู่บนพื้นฐานของความเป็นธรรมและคำนึงถึงผลประโยชน์ และข้อจำกัดของประเทศกำลังพัฒนา

นโยบายข้อนี้ยังคงเป็นนโยบายที่เน้นความสำคัญของเป้าหมายการเสริมสร้างความกินดีอยู่ดีของส่วนรวม ซึ่งเป็นนโยบายในภาพกว้างในเรื่องเศรษฐกิจระหว่างประเทศโดยเฉพาะการมุ่งการเจรจาให้เกิดประโยชน์สูงสุดของประเทศเป็นสำคัญ

นโยบายข้อ 4.3 (3) สนับสนุนและผลักดันนโยบายการค้าเสรีของเขตการค้าเสรีอาเซียน รวมทั้งส่งเสริมการค้า การลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน และการค้าชายแดน และการพัฒนาไปสู่ฐานการผลิตสินค้าหรือการให้บริการร่วมกันในภูมิภาค

นโยบายข้อนี้เป็นนโยบายที่เน้นความสำคัญของเป้าหมายการเสริมสร้างความกินดีอยู่ดีของส่วนรวม โดยเน้นความสำคัญของเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค เพื่อผลของการพัฒนาการรวมกลุ่มเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค

นโยบายข้อ 4.3 (4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลด้านการค้าและการลงทุน และวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎข้อบังคับทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ เพื่อประโยชน์ต่อการกำหนดทิศทางการและยุทธศาสตร์ของนโยบายต่างประเทศ รวมทั้งการเจรจาการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ

นโยบายข้อนี้ยังคงเป็นนโยบายที่เน้นความสำคัญของเป้าหมายการเสริมสร้างความกินดีอยู่ดีของส่วนรวม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจเอกชนในการเป็นแนวร่วมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการดำเนินการทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

โดยสรุป นโยบายทั้งในส่วนของนโยบายต่างประเทศและนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศของรัฐบาล นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรที่ใช้เป็นกรอบในการดำเนินการของประเทศไทยกับตัวแสดงอื่น ๆ ในการรักษาผลประโยชน์ของรัฐทุกค่านั้น เป็นนโยบายในเชิงกว้าง แสดงท่าทีอย่างที่เป็นกลางต่อทุกประเด็นที่เป็นผลประโยชน์ของชาติ ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ได้แสดงจุดยืนใด ๆ ต่อประเด็นที่ทำลายต่อความมั่นคงของรัฐ ต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หรือต่อความมั่นคงของปัจเจกชนใด ๆ เลย

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า นโยบายต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศของรัฐบาลปัจจุบันนั้น ยังคงเป็นนโยบายในลักษณะเดิม ที่ไม่ได้แสดงจุดยืนอย่างเด่นชัด เป็นนโยบายที่เขียนอย่างกว้าง ๆ ซึ่งอาจเป็นไปได้เพื่อผลของการพลิกผันนโยบายตามสถานการณ์ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะนโยบายลู่ลมที่พร้อมจะแปรเปลี่ยนเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติตามสถานการณ์ที่สามารถนำมาใช้สำหรับรักษาและสร้างผลประโยชน์ของรัฐทั้งในแง่เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษของนโยบายการต่างประเทศของไทยนับตั้งแต่ในอดีต

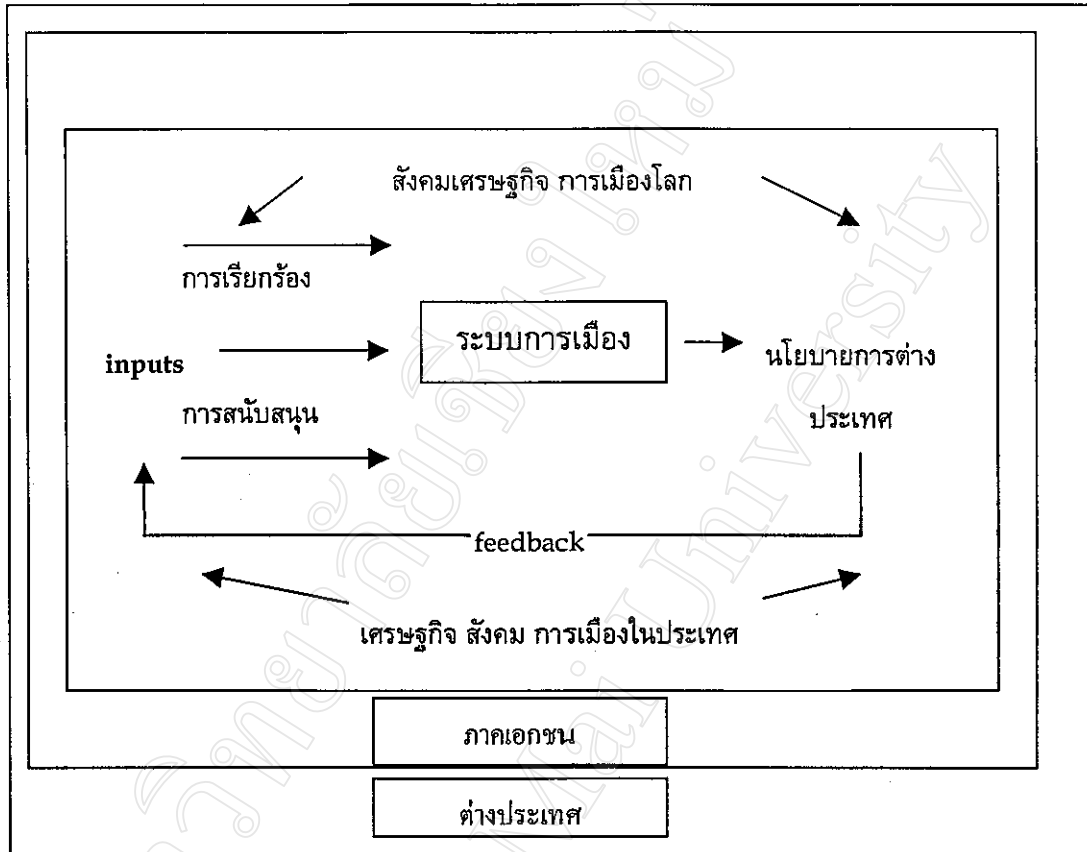
ภาพรวมนโยบายด้านการต่างประเทศของประเทศไทย

การวิเคราะห์ภาพรวมนโยบายด้านการต่างประเทศของประเทศไทยในปัจจุบันจะเป็นการวิเคราะห์ตามทฤษฎีระบบที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์กระบวนการที่เคลื่อนอยู่ตลอดเวลา 5 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง ปัจจัยนำเข้า (input) อันประกอบด้วยความต้องการ หรือ การเรียกร้อง (demands) และการสนับสนุน (supports) ส่วนที่สอง ระบบการเมือง ที่ประกอบไปด้วย รัฐบาลและกลไกต่าง ๆ ของรัฐ โดยเฉพาะหน่วยราชการ ในการแปรปัจจัยนำเข้าเป็นปัจจัยนำออก (outputs) ซึ่งเป็นส่วนที่สามของกระบวนการ ซึ่งจะออกมาในรูปนโยบายหรือการตัดสินใจในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดกระบวนการส่วนที่สี่ คือ ปัจจัยย้อนกลับ (feedback) ของกระบวนการตัดสินใจหรือนโยบายบางประการ ในขณะที่กระบวนการทั้งสี่ดำเนินการอยู่นั้น ปัจจัยแวดล้อม (environment) จะเป็นตัวกระตุ้นหรือกดดันให้เกิดความต้องการหรือนโยบายตามปัจจัยแวดล้อมนั้น ๆ

ดังที่ได้วิเคราะห์ไว้ในบทที่ 2 ที่ว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งอิทธิพลในการกำหนดนโยบายต่างประเทศที่ถือเป็นปัจจัยร่วมที่รัฐต่าง ๆ ต้องตระหนัก คือ สถานะแวดล้อมภายนอกที่ส่งอิทธิพลต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในประเทศ และเป็นเงื่อนไขของประชาคมโลกที่รัฐต่าง ๆ ต้องดำเนินการตามหากประสงค์ที่จะร่วมปฏิสัมพันธ์กับรัฐอื่น ๆ นอกจากนั้น เงื่อนไขสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ สถานการณ์ภายในประเทศที่จะเป็นตัวกำหนดสถานะและความสามารถในการดำเนินนโยบายของรัฐ หรือเป็นอุปสรรคไม่ให้รัฐสามารถดำเนินการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพตามความต้องการของนโยบาย

นอกจากสถานการณ์ทั้งสองจะเป็นเงื่อนไขสำคัญของกระบวนการนโยบายต่างประเทศของไทยที่จะต้องคำนึงถึง รวมทั้งเป็นเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในยุคต่าง ๆ ของไทย ตั้งแต่สถานการณ์เงื่อนไขต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดเป็นนโยบายต่างประเทศของไทยในอดีต และสถานการณ์ปัจจุบันที่ส่งผลต่อการวิเทศนโยบายของไทย โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ อันเป็นผลจากเงื่อนไขต่าง ๆ ของระบบสังคม เศรษฐกิจโลก ซึ่งก็คือ เป็นสิ่งแวดล้อม (environment) ของระบบการเมืองแล้ว ยังมีปัจจัยที่ถือเป็นสิ่งแวดล้อมอื่นที่มีระดับหรือมิติที่มีขนาดใหญ่ขึ้นกว่าระบบหรือกระบวนการกำหนดนโยบายอีกคือระดับของภาคเอกชน และระดับต่างประเทศ ที่จะมาเป็นปัจจัยเงื่อนไขในการแปรสภาพปัญหาหรือความต้องการต่าง ๆ ให้เป็นนโยบายตามแผนภูมิ

แผนภาพที่ 2 แสดงถึงองค์ประกอบต่างๆตามทฤษฎีระบบ

ที่มา : ปรับปรุงจากสนธิ เตชานันท์ พื้นฐานรัฐศาสตร์ หน้า 2

ปัจจัยในระดับภาคเอกชน นั้นอาจส่งผลในฐานะที่เป็นสิ่งแวดล้อมของกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐได้ เช่นกรณีที่ผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์ หรือมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ ซึ่งอาจแสดงออกโดยการเรียกร้องให้รัฐดำเนินมาตรการต่างๆ ที่เป็นการเอื้อประโยชน์ต่อองค์กรของตน เช่นการให้รัฐออกกฎหมาย หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการเก็บภาษีวัตถุดิบที่นำเข้าจากต่างประเทศในอัตราที่ต่ำ หรือการให้รัฐกำหนดโควตาการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ เพื่อทดแทนวัตถุดิบที่ไม่เพียงพอในประเทศ ตัวอย่างเช่นถั่วเหลือง จากประเทศจีน, ข้าวโพดจากประเทศอาร์เจนตินา ที่เป็นวัตถุดิบที่ใช้สำหรับผลิตอาหารสัตว์ หรือแม้แต่การมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาสินค้าอุปโภคบริโภคภายในประเทศ เช่นราคาสินค้าประเภทเนื้อสัตว์ ที่เป็นการเอื้อประโยชน์ต่อผู้ประกอบการเอง

ส่วนปัจจัยในระดับต่างประเทศนั้น สามารถส่งผลกระทบต่อกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐได้เช่นกัน กล่าวคือหากประเทศที่กำลังพัฒนา จะให้ความสำคัญของปัญหาที่เกิดจากเงื่อนไขทางการค้าของประเทศที่พัฒนาแล้วมาก เนื่องจากประเทศที่พัฒนาแล้ว จะเป็นแหล่งระบายสินค้าที่มีขนาดใหญ่ โดยเฉพาะสินค้าทางการเกษตร ที่มีความอ่อนไหว เนื่องจากเงื่อนไขของการคงสภาพของสินค้า ที่สามารถนำเข้าได้ ได้ง่ายกว่าสินค้าประเภทอื่น จากการพิจารณาดารงที่ 2 ที่แสดงปริมาณ และประมาณการส่งออกสินค้าปศุสัตว์ของสินค้า ในบทที่ 3 แล้ว จะพบว่าสินค้าทางการเกษตรประเภทไก่สดแช่แข็งนั้น มีมูลค่าที่มหาศาล หากประเทศที่พัฒนาแล้ว กำหนดเงื่อนไขหรือกฎเกณฑ์ทางการค้า ที่เป็นการปฏิเสธการนำเข้าสินค้าทางการเกษตรประเภทไก่สดแช่แข็งแล้ว ความเสียหายที่เกิดขึ้น จะส่งผลกระทบต่อการค้าส่งออกของผู้ประกอบการและประเทศที่กำลังพัฒนาทันที

ในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์นโยบายด้านการต่างประเทศของไทยในอดีต โดยพบข้อสรุปที่สำคัญว่า นโยบายการต่างประเทศของประเทศไทยเป็นนโยบายที่หลากหลายตามแต่ละสถานการณ์ โดยยึดมั่นในการรักษาผลประโยชน์ของชาติมากกว่าที่จะยึดมั่นในอุดมการณ์ใด อุดมการณ์หนึ่ง กล่าวคือ นโยบายต่างประเทศของไทยมีลักษณะที่ลู่ลม ปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศไว้

ซึ่งในอดีตนั้น ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินการทางนโยบายการต่างประเทศ คือ ปัจจัยด้านความมั่นคงของรัฐเป็นหลัก โดยมีตัวแสดงหลักสองตัวแสดง คือ อุดมการณ์เสรีประชาธิปไตยกับอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ ซึ่งหลังจากที่อุดมการณ์ทั้งสองนี้เริ่มที่จะคลี่คลายความตึงเครียดลงไป ปัจจัยด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ทั้งในรูปที่รัฐดำเนินการระหว่างรัฐ ระหว่าง

เอกชนผ่านบริษัทข้ามชาติ ระหว่างเอกชนกับรัฐ หรือ ระหว่างประชาชนกับตัวแสดงอื่น ๆ ดังที่กล่าวมา ได้เข้ามามีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งในปัจจุบัน จัดได้ว่ามีความสำคัญมากกว่าเป้าหมายอื่น ๆ เว้นแต่เป้าหมายหลักของชาติในเรื่องการรักษาเอกราชและความมั่นคงของชาติ

ในปัจจุบัน การดำเนินการเกี่ยวกับชำระไว้ซึ่งเป้าหมายหลักเรื่องการรักษาเอกราชและความมั่นคงของชาตินั้นยังไม่มีเงื่อนไขที่ทำให้ความต้องการในการรักษาเป้าหมายหลักเป็นความต้องการหลักของระบบการเมือง ซึ่งต่างจากในช่วงเวลาของลัทธิล่าอาณานิคม ช่วงเวลาสงครามเย็น และช่วงเวลาของการรุกรานของลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งในช่วงเวลาทั้งสามนั้น การรักษาเป้าหมายหลักนี้ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งวด ความต้องการในการรักษาเอกราชของชาติจึงเป็นความต้องการหลักที่ป้อนเข้าสู่ระบบการเมืองในช่วงเวลาเหล่านั้น

เมื่อวิกฤตการณ์ที่จะต้องรักษาเอกราชของชาติได้เริ่มคลี่คลายลงไปแล้ว โดยมีเงื่อนไขของสังคม เศรษฐกิจโลกประการสำคัญ หลังจากการคลี่คลายความกดดันจากสงครามเย็นแล้ว ก็คือเงื่อนไขของเศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเงื่อนไขของเศรษฐกิจที่เน้นการเปิดเสรีทางการค้า ซึ่งเงื่อนไขต่าง ๆ นี้ เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่สำคัญต่อการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบเปิดของประเทศไทย นอกจากเงื่อนไขของกระแสการเปิดเสรีทางการค้าแล้ว เงื่อนไขที่ไม่สามารถมองข้ามได้เลยคือ มาตรการการกีดกันทางการค้าในรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะเงื่อนไขที่อ้างสภาพสังคม การเมือง การบริหารจัดการ คุณภาพของสินค้าและบริการ หรือสิทธิมนุษยชนในการกีดกันทางการค้า หรือเป็นเงื่อนไขในการทำความตกลงทางการค้า

จากเงื่อนไขต่าง ๆ เหล่านี้ เมื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกับเป้าหมายหลักของนโยบายการต่างประเทศในฐานะของเป้าหมายที่จะรักษาผลประโยชน์ของชาติ สามารถที่จะทำการวิเคราะห์ถึงแนวทางเลือกได้ 3 แนวทางแบบสุดขั้ว กล่าวคือ แนวทางแรก ดำเนินนโยบายปิดประเทศ ไม่ให้เกิดการค้าระหว่างประเทศ เพื่อให้อุตสาหกรรมภายในประเทศสามารถดำเนินไปได้ โดยไม่ต้องแข่งขันกับทุนต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นการรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มทุนในประเทศอย่างเต็มที่ แต่ในขณะเดียวกัน การรักษาผลประโยชน์นี้ อาจไม่ได้ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มของเศรษฐกิจเท่าไร เนื่องจากความจำกัดของตลาดภายในนั่นเอง นอกจากนั้น ในสภาพสังคมเศรษฐกิจปัจจุบัน การที่ประเทศไทยจะกำหนดนโยบายปิดประเทศ คงเป็นเรื่องที่ดำเนินการได้ไม่ถ่วงน้ำหนัก เนื่องจากสถานการณ์ที่ผ่านมาที่ประเทศไทยได้เปิดเสรีเศรษฐกิจของประเทศอย่างเต็มที่ แนวทางนี้จึงเป็นแนวทางที่เป็นไปได้ ในเงื่อนไขของสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในปัจจุบัน

แนวทางที่สอง เป็นแนวทางในการดำเนินระบบเศรษฐกิจเสรีอย่างเต็มรูปแบบ โดยเปิดให้ตลาดมีการแข่งขันอย่างเสรี โดยที่รัฐไม่เข้าไปควบคุมหรือดำเนินการใด ๆ เลย ซึ่งจะส่งผลให้ตลาดมีการแข่งขันกันอย่างเต็มที่ ผู้บริโภคอาจได้รับบริโภคสินค้าที่มีราคาถูก หรือมีคุณภาพสูงสุด แต่ในขณะเดียวกันธุรกิจภายในรัฐอาจไม่สามารถที่จะแข่งขันได้ หากธุรกิจจากรัฐอื่นมีการดำเนินการที่ดีกว่า หรือได้รับการอุดหนุนจากรัฐอื่น ๆ ให้เข้ามาดำเนินการ ซึ่งอาจส่งผลให้ธุรกิจภายในต้องหยุดดำเนินการไปในที่สุด ซึ่งอาจส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจด้านอื่นของประเทศได้

แนวทางที่สาม เป็นแนวทางที่ตั้งอยู่บนเงื่อนไขของการเปิดประเทศ ดำเนินธุรกิจแบบเสรี แต่ในขณะเดียวกันก็มีการตั้งกีดกั้นในการทำการค้า เพื่อให้รัฐสามารถที่จะควบคุมความเป็นไปในตลาดได้บ้าง หรือสามารถที่จะตั้งกรอบเวลาเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการทำตามเงื่อนไขของประเทศคู่ค้าต่าง ๆ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเงื่อนไขของสภาพเศรษฐกิจสังคมในปัจจุบันที่กลไกตลาดโลกไม่ได้เป็นกลไกแห่งการแข่งขันกันอย่างเสรี ทำให้แนวทางนี้เป็นแนวทางที่มีความเป็นไปได้ในสถานการณ์ปัจจุบันมากที่สุด

โดยเฉพาะกับสถานการณ์และแนวทางการดำเนินการด้านต่างประเทศที่ผ่านมาของประเทศไทยที่ได้ดำเนินแนวนโยบายเศรษฐกิจที่ค่อนข้างเสรี ในขณะที่ประเทศไทยดำเนินนโยบายในลักษณะการพึ่งพิงเศรษฐกิจโลก ผสมกับการเปลี่ยนแปลงในสภาพเศรษฐกิจโลกที่มีการรวมตัวกันของกลุ่มต่าง ๆ มีความก้าวหน้าในการเจรจาเปิดเสรีทางการค้า รวมทั้งมีเงื่อนไขใหม่ของการเจรจาทางการค้า

ซึ่งเงื่อนไขต่าง ๆ เหล่านี้ จัดได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากต่อการวางมาตรการหรือนโยบายด้านการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เพื่อที่จะได้รักษาผลประโยชน์ของประเทศได้อย่างเต็มที่ รัฐบาลที่ทำหน้าที่บริหารประเทศจะต้องวางนโยบายโดยเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ทางด้านอุตสาหกรรมส่งออก ดังจะเห็นได้จากนโยบายต่าง ๆ ในช่วงที่สถานการณ์สงครามเย็นได้เริ่มคลี่คลาย เช่น นโยบายเปลี่ยนสนาบรรเป็นสนาการค้า นโยบายการเปิดแนวชายแดนเพื่อดำเนินการค้าระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน หรือนโยบายการจัดทำเขตความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่เศรษฐกิจระหว่างประเทศได้ทวีความสำคัญในฐานะแหล่งรายได้หลักของประเทศ ซึ่งนโยบายของรัฐบาลก็ได้ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

นอกจากนั้น นโยบายของรัฐบาลปัจจุบันก็ได้ให้ความสำคัญกับนโยบายต่างประเทศที่เน้นการทูตเชิงรุกด้านเศรษฐกิจร่วมกับการให้ความสำคัญกับการเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศ

ต่าง ๆ ซึ่งปรากฏการณ์การเน้นให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ ควบคู่กับการทูตด้านอื่น ๆ นั้น สามารถพิจารณาได้ใน 2 ประเด็น กล่าวคือ ในฐานะรัฐบาลที่ต้องรักษาผลประโยชน์ของประเทศ ในการเข้าจัดการเพื่อส่งเสริมให้เกิดผลประโยชน์ของชาติด้านการกินคืออยู่ดีของประชาชน ซึ่งเป็นเป้าหมายระดับกลางตามที่โคริน เฟื่องเกษมได้สรุปไว้ (2543: 3)

การเข้าจัดการของรัฐบาลในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ในเรื่องเศรษฐกิจระหว่างประเทศนั้น พิจารณาได้ว่า รัฐบาลมีความต้องการที่จะรักษาผลประโยชน์ของชาติที่เป็นผลประโยชน์จากการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งความต้องการนี้เป็นผลสืบเนื่องจากการที่การค้าระหว่างประเทศที่ผ่านมา นั้น ต้องประสบกับข้อจำกัดหรือเงื่อนไขจากประเทศคู่ค้าในหลายกรณี ผนวกกับการที่เงื่อนไขของสภาพเศรษฐกิจสังคมโลกได้เปิดโอกาสให้รัฐบาลสามารถที่จะดำเนินการรักษาผลประโยชน์ของรัฐผ่านเวทีองค์การการค้าโลกได้

ดังนั้น เมื่อรัฐบาลมีความต้องการในการที่จะรักษาผลประโยชน์ของรัฐในรูปแบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ รัฐบาลจึงได้ปรับเปลี่ยนความต้องการนั้นเป็นนโยบายเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมที่ให้ความสำคัญกับนโยบายการเปิดเสรีทางการค้า ซึ่งการปรับเปลี่ยนความต้องการเป็นนโยบายนี้มีเงื่อนไขประการสำคัญที่ปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ เอื้ออำนวยต่อการมุ่งเน้นในการพัฒนาเศรษฐกิจแบบเสรี กล่าวคือ มีองค์การการค้าโลกที่ทำหน้าที่เสมือนตัวกลางในการเชื่อมโยงรัฐต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อเจรจาหาข้อยุติ หรือ เงื่อนไขในการดำเนินการการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งการมีเทคโนโลยีที่คอยสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

นอกจากนั้น ยังเป็นผลจากการที่สงครามเย็นได้คลี่คลายลงไปจนเกือบหมดแล้ว ถึงแม้จะมีสงครามในรูปแบบการก่อการร้าย แต่เงื่อนไขของสงครามทั้งสองมีความต่างกันค่อนข้างมาก กล่าวคือ สงครามเย็นมีการแบ่งขั้วอำนาจและการฝึกฝฝฝ่ายหนึ่งอย่างชัดเจน มีอุดมการณ์ร่วมกันของประเทศสมาชิกแต่ละส่วน ในขณะที่สงครามผู้ก่อการร้ายนั้น ตัวแสดงจะถูกแบ่งแยกออกมาจากประชาคมโลกส่วนใหญ่อย่างชัดเจน ส่งผลให้ความตึงเครียดระหว่างรัฐค่อนข้างที่จะจำกัดอยู่เพียงไม่กี่กลุ่มประเทศ ในขณะที่ช่วงเวลาสงครามเย็นนั้น ความตึงเครียดจากสงครามได้ครอบคลุมพื้นที่ต่าง ๆ เกือบทั่วทุกมุมโลก

สำหรับในส่วนของความต้องการที่ไม่ได้เป็นความต้องการที่ถือกำเนิดมาจากรัฐนั้น พิจารณาได้จากความต้องการที่เกิดขึ้นจากภาคเอกชนที่ต้องการขยายตลาดหรือขายสินค้าของตน แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากเจอมมาตรการกีดกันทางการค้าของประเทศนั้น ๆ ซึ่งภาคเอกชน

ชนเหล่านี้อาจไม่สามารถที่จะดำเนินการทางนโยบายให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเงื่อนไขการค้าได้ ทำให้ภาคเอกชนต้องแสดงความต้องการผ่านตัวแทนต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

ในขณะเดียวกัน นโยบายด้านการต่างประเทศและด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศของรัฐบาลปัจจุบันที่ได้ประกาศต่อรัฐสภานั้น เป็นกระบวนการนโยบายที่เป็นไปตามเงื่อนไขของเศรษฐกิจโลก ทว่าแนวนโยบายด้านการต่างประเทศของไทยยังคงไม่ได้แสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจไทยจะไม่ดำเนินแนวนโยบายในลักษณะเศรษฐกิจแบบพึ่งพิงอย่างไร กล่าวคือ เศรษฐกิจไทยยังคงต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขการพัฒนาและการขยายตัวของเศรษฐกิจประเทศอื่น โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจที่เป็นประเทศคู่ค้าหลักของประเทศไทย รวมทั้งเป็นไปตามเงื่อนไขของพัฒนาการการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะภายใต้ข้อจำกัดของทรัพยากรของประเทศ จากวิกฤติเศรษฐกิจที่ผ่านมา ที่ส่งผลให้ประเทศไทยต้องพึ่งแหล่งเงินทุนจากภายนอกเพื่อนำมาหมุนเวียนเศรษฐกิจของไทย

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า จากการวิเคราะห์ในภาพรวมของแนวนโยบายด้านการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศของประเทศไทยนั้น ยังคงพบว่า แนวนโยบายของประเทศไทยดำเนินไปท่ามกลางเงื่อนไข ปัจจัยภายนอกประเทศ เป็นการดำเนินการท่ามกลางกระแสการเปิดเสรีทางการค้า การรวมกลุ่มหรือเขตความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่าง ๆ นอกจากนั้น ยังเป็นแนวนโยบายที่ยังไม่ได้แสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทยจะสามารถดำเนินไปได้ด้วยตนเอง เป็นแนวนโยบายที่ยังคงเป็นลักษณะเศรษฐกิจแบบพึ่งพิงที่อาศัยสถานการณ์ของเศรษฐกิจประเทศอื่นและเศรษฐกิจโลกเป็นเงื่อนไขในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

นอกจากนั้น กระบวนการนโยบายการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทยยังได้อาศัยเงื่อนไขและสถานการณ์ของสภาพสังคมเศรษฐกิจโลกเป็นปัจจัยที่นำมาดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการนโยบายของไทย ซึ่งผลของการดำเนินการดังกล่าว เป็นการตอกย้ำถึงความเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเศรษฐกิจโลกของประเทศไทย ซึ่งจำเป็นที่จะต้องพึ่งพิงเศรษฐกิจโลกในการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย

บทวิเคราะห์ว่าด้วยนโยบายต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศของรัฐบาลนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ต่อการดำเนินการเกี่ยวกับสินค้าไก่แช่แข็ง

สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร โดยเฉพาะสินค้าไก่แช่แข็งนั้น ก็อยู่ในเงื่อนไขเดียวกับ เศรษฐกิจระหว่างประเทศโดยรวมของประเทศไทย กล่าวคือ เป็นเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจาก สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ดังจะเห็นได้จากแนวโน้มการส่งออกของไก่แช่แข็งในปัจจุบันที่มีแนวโน้ม สูงขึ้นนั้น เป็นผลพวงจากสถานการณ์ด้านลบของผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ในประเทศอื่น ซึ่งส่งผลให้ ไก่แช่แข็งของประเทศไทยได้รับความนิยมสูงขึ้น ซึ่งการหันมานิยมผลิตภัณฑ์ไก่แช่แข็งจาก ประเทศไทยในช่วงนี้ไม่ได้เป็นผลจากนโยบายการต่างประเทศ หรือ นโยบายเศรษฐกิจระหว่าง ประเทศแต่อย่างใด หรือ แม้แต่ไม่ได้เป็นผลจากคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ถึงแม้จะมีคุณภาพสูงอยู่ แล้วจะได้รับการยอมรับมากขึ้นแต่อย่างใด แต่เป็นผลจากการมีโรคระบาดในปศุสัตว์ในประเทศ อื่น ๆ ทำให้ผู้บริโภคไม่กล้าที่จะบริโภคผลิตภัณฑ์เหล่านั้น ทำให้ผู้บริโภคเหล่านี้หันมาบริโภคไก่ แช่แข็งจากประเทศไทย ซึ่งสถานการณ์นี้ไม่ได้เป็นสิ่งยืนยันถึงความยั่งยืนของมูลค่าการส่งออกที่ เพิ่มขึ้นนี้แต่อย่างใด แต่เป็นสถานการณ์ที่ยืนยันถึงความเกี่ยวพันระหว่างเศรษฐกิจไทยกับ สถานการณ์ในโลกได้เป็นอย่างดี

แต่นอกจากปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวกับตลาดในประเทศต่างๆ จะหวาดเกรงจากโรค ระบาดในปศุสัตว์แล้ว ปัจจัยภายในเอง ก็มีผลผลักดันให้นโยบายของรัฐ เป็นไปในลักษณะที่มี การเอื้ออำนวยต่อการส่งออกสินค้าประเภทไก่สดแช่แข็งอยู่มาก กล่าวคือนอกจากความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐและเอกชน ดังที่ภาครัฐกำลังดำเนินการศึกษารายละเอียดของเงื่อนไขหรือระบบการ จัดการมาตรฐานต่างๆ ที่ตลาดของสินค้าไก่สดแช่แข็ง นำออกมาใช้เป็นอุปสรรคทางการค้าแล้ว ภาคเอกชนเองก็มีส่วนกระตุ้นให้ภาครัฐ มองเห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น เช่นการที่ภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการในฐานะที่เป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงเนื่องจากมาตรการต่างๆเหล่านั้น จะ ดำเนินการศึกษาข้อมูล หรือรายละเอียดของมาตรการ แล้วนำมาดำเนินการใช้กับการจัดการภายใน องค์กรของตนก่อนภาครัฐ เป็นผลให้ภาครัฐ ต้องให้ความสนใจที่จะต้องดำเนินการใดๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับภาคเอกชน เช่นการจัดการฝึกอบรมในหลักสูตรการเฝ้าระวังจุดอันตรายที่เกิด จากการปนเปื้อนในสินค้า หรือ Hazard Analysis Critical Control Points (HACCP) ที่อาจเกิดขึ้นใน ระหว่างกระบวนการผลิตอาหารสัตว์ที่จะนำมาใช้เลี้ยงไก่ ซึ่งไก่นี้ดังกล่าวนั้น ก็จะนำไปเป็นวัตถุดิบ ที่ใช้ในการผลิตสินค้าไก่สดแช่แข็งนั่นเอง หรือการที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศใช้ พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ ปี 2525,การจัดทำทะเบียนยาสำหรับสัตว์ ที่ใช้ในการ

เลียงไก่ เพื่อควบคุมการใช้สารเคมีที่มีความเสี่ยงต่อการตกค้างภายในตัวสัตว์ ที่อาจตกค้างผ่านกระบวนการแปรรูป และส่งผลไปยังผู้บริโภค

แม้แต่การที่หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานอื่นที่มีใช้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ก็ตาม ก็ยังมีความเคลื่อนไหว เพื่อดำเนินมาตรการต่างๆ ที่จะเอื้ออำนวยต่อการส่งออกสินค้าเกษตรประเภทไก่สดแช่แข็งด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่นกระทรวงพาณิชย์ ดำเนินการเจรจาทางการค้า เพื่อต่อรองเงื่อนไขต่างๆ ของประเทศที่เป็นตลาดของสินค้า รวมทั้งประสานงานกับผู้ประกอบการที่เป็นภาคเอกชนในการแสวงหาตลาดใหม่ ที่มีเงื่อนไขที่มีความเข้มงวดแตกต่างกับประเทศที่เป็นแหล่งตลาดเดิม เพื่อเปิดโอกาสในการระบายสินค้าทางการเกษตรประเภทไก่สดแช่แข็งนี้ เช่นการสำรวจความเป็นไปได้ในการส่งสินค้าเข้าไปขายในประเทศที่เคยเป็นอดีตสหภาพโซเวียต หรือประเทศต่างๆ ในแถบทวีปอาฟริกา แม้แต่กระทรวงการต่างประเทศเอง ก็เปลี่ยนบทบาทของทูตไทยที่ประจำอยู่ที่ประเทศต่างๆ โดยให้ทูต ดำเนินนโยบายเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดด้วย เช่นแสวงหาช่องทางทางการส่งสินค้าเข้าไปขายยังประเทศต่างๆ ที่ทูตนั้นประจำอยู่ หรือแม้แต่การร่วมมือกันระหว่างกระทรวงการต่างประเทศ, กระทรวงพาณิชย์ และผู้ประกอบการ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ ในการย้ายฐานการผลิตในประเทศไทย เข้าไปสู่ประเทศต่างๆ เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตและเพื่อแสวงหาแหล่งทุนจากภายนอกประเทศ เช่นการที่เครือเจริญโภคภัณฑ์ เข้าไปลงทุนในประเทศจีน, ประเทศอินเดีย, ประเทศเวียดนาม, ประเทศเมียนมาร์, ประเทศมาเลเซีย ในฐานะที่เป็นบริษัทข้ามชาติ ก็เป็นการเข้าไปเพื่อการลดต้นทุนการผลิต เพราะประเทศเหล่านี้ บางประเทศมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าประเทศไทย เนื่องจากมีค่าแรงที่ใช้ในการผลิตที่ถูกกว่า หรือการที่ประเทศเหล่านั้นมีทรัพยากรที่มีค่ามากกว่า หรือการที่ประเทศเหล่านั้นมีแหล่งวัตถุดิบที่หลากหลายกว่า สำหรับกระบวนการผลิต เป็นต้น

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ผ่านมา การที่มีองค์การการค้าโลกและมีการตกลงว่าด้วยการค้าเสรีขึ้นมานั้น ประเทศไทยได้รับผลประโยชน์ที่สำคัญ คือ ไทยสามารถเปิดตลาดสินค้าเกษตรได้มากขึ้น ไทยได้รับประโยชน์ในเรื่องอัตราการค้าภาษี มีเวทีในการร้องเรียนข้อพิพาททางการค้า และมีกฎระเบียบที่รัดกุม โปร่งใส และเป็นธรรม โดยมีผลกระทบในทางลบที่สำคัญ คือ ไทยก็จำเป็นต้องเปิดตลาดตามพันธกรณีเช่นกัน การแข่งขันทางการค้าจะมีความรุนแรงขึ้น และจะมีมาตรการกีดกันทางการค้าในรูปแบบใหม่ ๆ ซึ่งทำให้ผู้ผลิตต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถแข่งขันได้

เมื่อพิจารณานโยบายการค้าต่างประเทศและนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศของรัฐบาลปัจจุบันกับการค้าระหว่างประเทศในอุตสาหกรรมเกษตรตามที่ได้แถลงไว้กับรัฐสภาในวันจันทร์ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ซึ่งเมื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกับผลกระทบที่การเปิดเสรีทางการค้ามีต่อการค้าระหว่างประเทศในอุตสาหกรรมเกษตรของประเทศไทยแล้ว จะพบว่านโยบายการค้าต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศของรัฐบาลปัจจุบันนั้นในภาพรวมได้ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศตามระเบียบการค้าเสรี โดยยังคงให้ความสำคัญกับการปกป้องผลประโยชน์ของเศรษฐกิจไทยไม่ให้เสียเปรียบในเวทีการค้าโลก

ในขณะเดียวกัน หากพิจารณาในรายละเอียดของนโยบายการค้าต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่มีต่อการค้าสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร โดยเฉพาะต่อผลิตภัณฑ์ไก่สดแช่แข็งแล้ว จะพบข้อวิเคราะห์ซึ่งตรงกับข้อวิเคราะห์ในภาพรวม ซึ่งสรุปได้ว่า นโยบายต่างประเทศและนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศของรัฐบาลปัจจุบันนั้นไม่ได้กำหนดนโยบายอย่างเด่นชัดในประเด็นสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร เป็นเพียงนโยบายที่เขียนอย่างกว้าง ๆ เท่านั้น ซึ่งการดำเนินการเพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศในสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรของประเทศไทยที่ผ่านมาได้อาศัยการดำเนินการผ่านระบบการประชุมในเวทีการค้าโลก หรือการเจรจาระหว่างประเทศในการเจรจาต่อรองเพื่อประสานประโยชน์การค้าระหว่างกัน

สรุป

โดยสรุป เมื่อพิจารณาเฉพาะนโยบายการค้าต่างประเทศและนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศของรัฐบาลปัจจุบัน จะพบว่า นโยบายด้านการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศของรัฐบาลปัจจุบันนั้น รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับอิทธิพลจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศในฐานะสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยแนวนโยบายของประเทศไทยดำเนินไปท่ามกลางเงื่อนไข ปัจจัยภายนอกประเทศ เป็นการดำเนินการท่ามกลางกระแสการเปิดเสรีทางการค้า การรวมกลุ่มหรือเขตความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่าง ๆ

กระบวนการกำหนดนโยบายการค้าต่างประเทศและนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศได้ให้ความสำคัญกับเงื่อนไขของกระแสการเปิดเสรีทางการค้าเป็นหลัก โดยเฉพาะเงื่อนไขหรือมาตรการที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทย ในขณะเดียวกัน กระบวนการกำหนดนโยบายก็ยังคงให้ความสำคัญกับความมั่นคงของชาติ ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในนโยบายต่างประเทศของไทยตลอดมา

แม้ว่า นโยบายการต่างประเทศและนโยบายเศรษฐกิจของไทยจะเน้นให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจเสรีนิยมในการเปิดเสรีทางการค้า แต่นโยบายดังกล่าวก็ไม่ได้กำหนดมาตรการที่เฉพาะเจาะจงลงไป เป็นเพียงนโยบายในภาพรวมเท่านั้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง นโยบายดังกล่าวสามารถที่จะปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ เนื่องจากไม่ได้ชี้ชัดถึงอุดมการณ์หรือมาตรการที่ประเทศไทยจะยึดถือในการดำเนินการ หรือแม้ได้เอ่ยถึงมาตรการ เช่น การเปิดเสรีทางการค้า แต่ก็ได้กำหนดเงื่อนไขในมาตรการ ไม่ได้ปล่อยให้ไปไปตามกลไกตลาดอย่างแท้จริง ซึ่งนโยบายในลักษณะนี้ก็สามารถที่จะปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ ซึ่งหากเปรียบเทียบกับลักษณะนโยบายการต่างประเทศของไทยในอดีต จะพบลักษณะที่เหมือนกันประการสำคัญ คือ การกำหนดนโยบายที่มีลักษณะกลาง ๆ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ เป็นลักษณะนโยบายลู่มนั่นเอง

นอกจากนั้น นโยบายด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศและการต่างประเทศนั้น ยังคงเป็นแนวนโยบายที่ยังคงเป็นลักษณะเศรษฐกิจแบบพึ่งพิงที่อาศัยการพึ่งพาเศรษฐกิจประเทศอื่นและเศรษฐกิจโลกเป็นเงื่อนไขในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยในนโยบายได้มีการระบุถึงการที่จะศึกษาภาพของตนเอง เพื่อลดสถานะการเป็นประเทศพึ่งพิงแต่อย่างใด

โดยสรุป ผลของนโยบายการต่างประเทศต่อการค้าระหว่างประเทศของไทยนั้น ไม่สามารถที่จะกล่าวสรุปได้อย่างเต็มที่มีผลต่อการค้าระหว่างประเทศหรือไม่ เนื่องจาก นโยบายที่ได้กำหนดไว้ไม่ได้มีความชัดเจนในตัวของมันเอง ซึ่งเป็นลักษณะของนโยบายการต่างประเทศของไทยที่มีความครอบคลุมแต่ก็ไม่ได้ให้ความชัดเจนใด ๆ นอกจากนั้น จะเห็นได้อย่างค่อนข้างชัดเจนว่านโยบายเศรษฐกิจของไทยยังต้องอาศัยการพึ่งพิงของเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจของประเทศอื่น ๆ เป็นหลัก

ในขณะเดียวกัน กระบวนการกำหนดนโยบายการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศนั้น เมื่อพิจารณาตามทฤษฎีระบบ จะพบว่า ปัจจัยนำเข้าที่สำคัญ คือ ความต้องการในการรักษาและขยายผลประโยชน์ของชาติด้านการค้าระหว่างประเทศ ในขณะที่ระบบการเมืองในที่นี้คือ คณะรัฐบาล โดยมีผลผลิต คือ นโยบายด้านการต่างประเทศ ซึ่งปัจจัยแวดล้อมที่สำคัญ คือ ระบบเศรษฐกิจโลกใหม่ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ อีกทั้งยังมีสภาพแวดล้อมในระดับภาคเอกชนที่เข้ามามีส่วนในการกำหนดนโยบายของรัฐ โดยใช้ความสัมพันธ์ หรือใช้อิทธิพลขององค์กร ในการเข้ามามีส่วนร่วม หรือเป็นแรงผลักดันให้รัฐ ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เป็น การเอื้อประโยชน์ต่อองค์กรภาคเอกชน ด้วย ตลอดจนสภาพแวดล้อมจากต่างประเทศที่เป็นสิ่งที่มีผลผลักดันให้รัฐ จำต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ที่จะประทับประคองการดำเนินธุรกิจการค้า

ออกสินค้าเกษตรอุตสาหกรรม โดยเฉพาะสินค้าไถ่สดแช่แข็ง ที่มีมูลค่าในการส่งออกจำนวนมหาศาล ให้สามารถประกอบกิจการได้ โดยรัฐจำต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นหลักสำคัญ